

بۇساڭدا

ئۇرۇنىمىز ئۇ بىزدى: 13 - قۇرۇلتاي ھۇججەتلەرنى نەستايىمدىل ئۆگىمنىپ، يېڭى تىزىكىرى
كەتا بلەردىنىڭ سۈپەتىنى تەرىدىشىپ ئۆستۈرەيلى
يىلىناھىنى ياخشى چىقرايملى، يىلىناھىدىن ياخشى پايدىلەنمىلى ۋاڭ ئېنماۋ
..... ھۇججەتلىرى

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمتى ئىمشخانسىنىڭ يو لاداش تۆمۈر داۋامەتنىڭ دوكلاتىنى
دېسىپ تارقا تقانىلىق توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇشى
زەھبەرلىكىنى كۈچەيتىپ، يېڭى تەزكىرىه كەتا بلەردىنىڭ سۈپەتىنى تەرىدىشىپ ئۆستۈرەيلى
تۆمۈر داۋامەت

..... ناھىيە تەزكىرىسى مۇھاكىمە يىغىنەندا بېشىلەغىخان مەخسۇس سەھپە
ناھىيە تەزكىرىسى مۇھاكىمە يىغىنەننىڭ ئېچىلمىش ھۇراسىمدا سۆزلەنگەن يىغىن ئېچىش
ذۇتقى
ناھىيە تەزكىرىسى مۇھاكىمە يىغىنەننىڭ ئېچىلمىش ھۇراسىمدا سۆزلەنگەن ذۇتۇق
ئەستايىمىدىللەق بىلەن ئۆگىمنىپ، ناھىيە تەزكىرىسىنى ياخشى تۈزۈزەيلى جۇڭ يىلگ
..... يەھىمە

ئا بىدۇرۇپ ئىلى يىلىناھى

..... قارىخ سەھپە 5

ساكلار ۋە ئۇلارنىڭ غەربىمى رايونغا كۆرسەتكەن تەسىرى ئابىلتىن دۇردۇن
قەددىمكى شەھەر - روران قوختى تۇراخۇن
..... يەر ناھىمەرى ھەققىمە مۇلاھىزە
شەنجىڭدىكى قىسمەن يەر ناھىمەرى توغرىسىدا ئامىنە ئابىلمىز، ئا بىدۇردىشتىت ياقۇپ

تاشقۇرغان رايونىنىڭ تارىختىكى ناھىمەرى توغرىسىدا شەپىرىن قۇردىن
..... مەشھۇر شەخسلەر
..... تاھىمەر تاشباييەۋ باشباي

بۇ ساندا

قەزگىرەچىلىك تەتقىقاقاتى

ۋەلايەت تەزكىرىدىنى يېزىشقا دائىر بەزى مەسىلىلەر توغرىسىدا گودپۇ 2
قاھىدە دەرىجىمىڭ شەھەر تەزكىرىدىنى يېزىشقا قويۇلمىدىغان تەلەپلەر توغرىسىدا دەس -
كى مۇلاھىزە جۇڭاشىڭىچى 11

نەسەپنامە تەتقىقاقاتى

نەسەپ ۋە نەسەپنامە ھەققىدە نۇرەمۇھەممەت دۆلەتى

قىارىخ نەھىپسىدىنە

دۆلتىمىمىز قۇرۇلۇشتىن ئاۋۇالى شىنجاڭ تارىخىدا ئۆزىكەن پوچتا ئىدارە باشلىقلەرى
گو مىڭلىك 25
شىنجاڭ ئاۋۇدىتسىيىسى ۋە ئۇيغۇر لىيۇتچىكىلار شېرىپ خۇشتار 8
قاشقۇرغاندىكى قەددىمكى قاش شەھەر خارابىسى شېرىن قۇربان 31
تارباناغا ئىنىڭ دۆلتىمىمىز قۇرۇلۇشتىن ئىماگىرىدىكى ئىچۇغان ئىشلەملىرى توغرىسىدا
تاھىر تاشبايپۇ 37

مىللەتنىڭ غۇلجا زاھىيەسىدىكى سالارلارنى قىسىقىچە دونۇشتۇرۇش گابىدۇر داشىت ياقۇپ 42

يەر ناملىرى تەتقىقاقاتى

بەيزاۋات ۋە ئۇنىڭ خەنزوچە نامى توغرىسىدا يۈسۈپ ئۆمەر 47
قەشقەر دېگەن نام قاچاىدىن باشلاپ قوللىنىلىغان ئۇ يۈنۈسجان ئېلى 51
«ئۇرۇڭقاش» ۋە «قاراقاش» دېگەن ناملار توغرىسىدا ئوبۇلماسىن مەتتۇرسۇن 54
ئۇرۇمچى شەھىرىدىكى تۇنجى ئىستېمال كۆپرەتىپلىقى توغرىسىدا يەن جىچەڭ 57

گۆھەر زېمىندا

ماغراش كۆلى نىياز كېرىدى 59

بۇ ساندا

ھۇجھەقىلەر

- ئاپتونوم دايونلۇق 2 - قېتىمىلىق تەذكىرە يىخىنى ئىچىلدى 1
 ئاپتونوم دايونلۇق تەذكىرە ئىلىمىي جەمئىيەتى قۇرۇلدى 7
 شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم دايونلۇق تەذكىرە ئىلىمىي جەمئىيەتىنىڭ نىزاھ
 ناھىسى 9
 شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم دايونلۇق تەذكىرە ئىلىمىي جەمئىيەتىنىڭ
 تەرىكىبىدىكى خادىملازنىڭ ئىسلىكى 13

تەذكىرەچىلىك تەتقىقاتى

- تەذكىرە كىتابلىمىسىدا ھىلاسي ئالاھىدىلىكىنى قانساق گەۋدىلەنىدۇرۇش
 كېرەك 19

قاوىخ سەھىپەسىلىك

- بايمىخۇلەن دايونىدا ئىلىمەرىنى دەۋەرلىدەدىكى بىوز يىھەر ئۆزلىھەشتۈرۈش
 ھەققىدە قىسىتىچە دەۋلەتلىزە گى باۋرۇي، ۋالىھ يېپىڭ 31

سەھىپەر شەخسىەر

- قازاق خەلتەنەڭ كۈدەشچان پەزىزەنلىقى قاسىم ئەپەنسى
 قىسىددۇس ئابىسى 47

بۇيىسا ندا

هۇججە ئەر

ئا پتونوم ۱ دليونلىق 2 - قېستەنە سەلق تە زكىرىخ خىزىھەتى يېخىنندى ۱ سۆز لە نگەن سۆز تۆمۈر داۋامەت ۱

تەز كىر دېچماڭ تەتقىقاقى

شە خىسلەر تەز كىرىدىسىن توغرىسى ۱۵..... ئابىلەمەت ئابدۇراخمان 12
شە خىسلەر تەز كىرىدىسىنى يېزىشتىا دققەت قىلىشقا تېگىمىشماڭ بەزى مەسىلىلەر توغرىسى ۱۱ ئابدۇرپەيم ياقۇپ 21

قازارىخ سەھىپىسىدىءە

شە نىجاڭىدا تېلىڭىرا مەممەنلىڭ بارلىققا كېلىشى رىشىت راخمان 25

دەدەنېت يادىكىارلىقلەرى

قەدىمىي شەھەر «بارچۇق» تىكى مەدەنېت يادىكىارلىقلەرى... ئەخەت داۋۇت 30
ئالىتاي ۋىلايەتىدىكى توۋالارنى توۇنىشتۇرۇش..... ئابدۇرنىشىت ياقۇپ 33

يەر ئاھلىرى تەتقىقاقى

خوتكەننەلىڭ قەدىمكى نامى ھەققىدە ئابلىز مۇھەممەت سايرامى 45

هۇنداھ دەر دەجىھ

هۇچچەتلىك

چۈڭگۈ تەزكىرە يېشە كېلىمك كۈرۈپ بېسىنىڭ ھۆججىتى 1
 خېلىلۇ ئىجىاڭ ئۆلکىلىك تەزكىرە كۆمەتپىش بىلەن ئۆلکىلىك شتات
 كۆمەتپىش تەزكىرە بېشە كېلىمك قوشۇنىنىڭ قۇرۇلۇشنى كۈچە يەتمىش ھەق
 شىدە ئۇقتۇرۇش چىقاردى 3
 چۈڭگۈ تەزكىرە يېشە كېلىمك گۈرۈپ چىسى گىشاڭىسى يولداش يەن
 چۈچىيە نى دىن ئۆگىنىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چىقاردى 5
 «ئۇيغۇرلار» قاتارلىق مۇج كەتا بىتا ساقلانغان ئاساسىي ھەسى
 لىلەر ۋە ئۇنىڭ خا قالىق خاراكتېرى 6

تەزكىرە بېچەلەك تەتقىھاتى

ناھىيە (شەھەر) تەزكىرە بىلدۈر بىدە شۇنىنى قاناداق ھەكس تەقتو
 رۇش توغرىسىدا مۇلاەنە 24 قاۋۇلجان ھەتقۇرۇجان
 ما تېرى سىبا بلار توپلىمىنىڭ تەزكىرە كەتا بىلەرنىنى توۋۇشىقى
 ئورنى توغرىسىدا قىسىچە چۈشە نېچە 28 جاڭ فۇرپىن 28

سو قىسييما مىستەتكى يېڭىي تەزكىرە بىلدۈر دەن

«قۇمۇل ناھىيىسى تەزكىرەسى» ئىون تۇۋەتىچى قىسىم قۇمۇل
 واڭلىرى 30

تەزكىرە بېچەلەك دائەر ما قالىلە دەن ئۇنىۋەندىلە د

باش ھۇھەر دەر تەزكىرە كەتا بىلەرنىڭ ئۇرمۇمدىي جەرييَا ئىغا تەڭ
 قېتىبار بېرىشى كېرىدە 41 ئازاسالىق مەللەتلەر راييونلەر دا تىارىخ يېزىش، تەزكىرە
 تۈزۈشتە دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك بىر مەسىلە 42

تارىخ سەھىپىسىدە

مېنگۈ دەۋر بىدە ھۆكۈمەت تەرىپىدىن قۇرۇلغان تۇرپان توقۇمىسى
 چىلىق زاۋۇتى 43 چۈخۈم چېچەن
 ئۇيغۇر سا تىراشلىقىنىڭ ئۇرۇمچى تەۋەسىدەنى تەردەققىياتى ۋە
 ئۇنىڭ ئالاھىدلىكى 52 شەرپ خۇشتار

يە و ئاملىرى ھەققىدە ھۇلاھەز

يە كەن دەرىياسىنىڭ نامى توغرىسىدا ئادىل مەھەممەت 58

مەشھۇر شەخسلە د

ئاق ئۆسەتكە قۇرۇلۇشنىڭ يېشە كېچىسى - «چورۇقى ھېكىم»
 غوجا ئەخىمەت يۇنىس 61

چۈڭگۈ نىڭ غەربىي يۇرۇنى ئەدارە قىلىش تارىخى

چۈڭگۈ نىڭ غەربىي يۇرۇنى ئەدارە قىلىش تارىخى 67

شەنچىڭىز

تەزكىرە دىسى

پەسىلىك ۋۇرۇنالى

1991 - يىلى 3-سان

8 - يىلى ذەشىرى

ئۇرمۇھىي 16 - سان

ئۇيغۇرچە، خەنزوچە

زەشىر قەلىمنىدۇ

ئۇيغۇرچە نەشرىنىڭ
باش ھۇھەردرىرى

ئۇرمۇھەممەت دۆلەتى

مۇداۋىن باش

ھۇھەردرىلەر

قا دىرىھا پىز، غۇپۇر

ھوشۇر نىيازى

مەسىئۇل ھۇھەردرىرى

ئا بىدۇرۇپ ئېلى

مۇندىر بىلە

* * * هۇجەتلىك *

ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەر، ناھىيە تەزكىرىنىڭ مىللەت قىسىمىنى يېزىش مۇماكىمە
يىغىندا سۆز لەنگەن سۆز 1 قىيۇم باۋۇدۇن
«قۇمۇل ناھىيىسى تەزكىرىسى» نىڭ ئۇيغۇرچىسىنى تۈنجى قېتم تارقىتىش مۇراسىمدا
سۆز لەنگەن سۆز 6 نۇرمۇھەممەت دۆلەتى

شىنجاڭ
تەزكىرىسى

ناھىيە تەزكىرىسىدىكى «مىللەت» قىسىنىڭ ماڭرولۇق تۈرۈلىسى ھەققىدە
شىشاڭجۇن 8
بىگى تەزكىرىنىڭ ئىلمىلىكى ھەققىدە 11 دۇدەنچىن

شىنجاڭ
تەزكىرىسى

* * سوقسىيالىستىك يېڭى تەزكىرلەردىن *

«قۇمۇل ناھىيىسى تەزكىرىسى» 14 - قىسىم قۇمۇل ۋائىلرى 15
* * * تەزكىرچىلىككە دائىر ماقالىلەردىن ئۇزۇندىلەر * * *
بىگى تەزكىرىنى تېخىمۇ ئېتىتىك تۈسکە ئىگە قىلايلى 25
يدەھۋالى بىلەن تەزكىرە تۈرۈزىشنىڭ مۇناسىۋىتى توغرىسىدا 25
تەزكىرىنە ئادەملەرنى بايان قىلىش ھەققىدە 26
* * * قارىخ سەھىپىسىدە * * *

پەسىلىك ژۇرناڭ
1991 يىل 4 - سان
8 - يىل نەشرى
ئۇمۇمىي 17 - سان
ئۇيغۇرچە، خەنزۇچە
نەشر قىلىنىدۇ

ياۋچىلارنىڭ مىللەت نامى ۋە ئۇلارنىڭ كۆچكەن يىل دەۋرى 27 يۈنۈسجەن ئېلى
قتانلار بىلەن ئۇيغۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى 32 ئابىلەت نۇردۇن
قەدىمكى مۇزلىق يول - مۇز داؤان 35 جىن لىجىھەن
«جوڭخۇا منىڭ تامغاىسى» نى ئويۇشتا كېرىيىنىڭ ئېسىل قاشقىشنى ئىشلىتىش جەريانى
لوشاۋۇن 39
* * * كىشى ئىسمىلىرى تەتقىقاتى *

ئۇيغۇرچە نەشرىنىڭ
باش مۇھەممەت دۆلەتى

ئۇيغۇر ئەر - ئايال ئىسمىلىرىنى قىلىلاشتۇرۇشنىڭ تەخىرسىزلىكى توغرىسىدا
نۇرمۇھەممەت دۆلەتى 41
* * * يەر ناملىرى ھەققىدە مۇلاھىزە *

قۇمۇل رايوندىكى بەزى يەر - جاي ناملىرى ھەققىدە سەھىت ئەسرا 49
* * * مەشھۇر شەخسلەر *

تۇرپان ۋاڭى ئىمنىن غوجا ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى ئۇمەر تىيىپ 54
* * * گۆھەر زېمىندا *

پەيزاوات قوغۇنى 57 راخمانجان رۇسۇل
* * جۇڭگۈنىڭ غەربى يۈرتىنى ئىدارە قىلىش تارىخى *

جۇڭگۈنىڭ غەربى يۈرتىنى ئىدارە قىلىش تارىخى 61
«قۇمۇل ناھىيىسى تەزكىرىسى» نىڭ ئۇيغۇرچىسىنى تۈنجى قېتم تارقىتىش مۇراسىمى ئۇ
رۇمچىدە ئۆتكۈزۈلدى 65
«شىنجاڭ تەزكىرىسى» نىڭ 1991 - يىللىق ئۇمۇمىي مۇندىر بىلەسى 66

مۇقاۋىن باش
مۇھەممەد
قادر ھاپىز، غۇيپۇر
ھوشۇر نىيازى

مەسئۇل مۇھەممەر
ئابىدۇرۇپ ئېلى